

รวมคำบรรยาย

ภาคหนึ่ง สมัยที่ ๓๖ ปีการศึกษา ๒๕๖๖ เล่มที่ ๘

บทบรรณาธิการ

คำถาม ระหว่างสมรส คู่สมรสฝ่ายหนึ่งใช้เงินสินส่วนตัวก่อสร้างบ้านในที่ดิน
สินส่วนตัว ดังนี้ บ้านที่ปลูกเป็นสินส่วนตัว หรือไม่

คำตอบ มีคำพิพากษาฎีกาวินิจฉัยไว้ดังนี้

คำพิพากษาฎีกาที่ ๑๔๕/๒๕๖๓ โจทก์ใช้เงินสินส่วนตัวของโจทก์ที่มีมาก่อนจดทะเบียนสมรสกับจำเลยที่ ๑ ซื้อที่ดินพิพาทแล้ว โจทก์ยังใช้เงินสินส่วนตัวของโจทก์ก่อสร้างบ้าน โรงจอดรถ คอกวัว และศาลาริมน้ำในที่ดินพิพาทของโจทก์ แม้เป็นการก่อสร้างในระหว่างที่โจทก์กับจำเลยที่ ๑ เป็นสามีภริยากันก็จะถือว่าบ้านพิพาทเป็นทรัพย์สินที่โจทก์กับจำเลยที่ ๑ ได้มาระหว่างสมรสหาได้ไม่ บ้านพิพาทย่อมเป็นสินส่วนตัวของโจทก์ ตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา ๑๔๗๒ วรรคหนึ่ง โจทก์จึงมีอำนาจฟ้องขับไล่จำเลยทั้งสองออกจากบ้านพิพาทและเรียกค่าเสียหายได้

คำถาม การซื้อขายตามจำนวนเนื้อที่ดินที่เป็นจริง ผู้ขายส่งมอบที่ดินแก่ผู้ซื้อน้อยกว่าจำนวนที่ตกลงไว้ในสัญญาไม่เกินกว่าร้อยละห้าแต่ผู้ซื้อรับไว้ หากผู้ซื้อชำระเงินค่าที่ดินเกินไป ผู้ขายต้องคืนเงินค่าที่ดินแก่ผู้ซื้อหรือไม่

คำตอบ มีคำพิพากษาฎีกาวินิจฉัยไว้ดังนี้

คำพิพากษาฎีกาที่ ๑๓๕/๒๕๖๔ หนังสือสัญญาจะซื้อจะขายที่ดินข้อ ๑ มีข้อความว่า ผู้จะขายเป็นเจ้าของที่ดินโฉนดเลขที่ ๒๔๗๕๐ เนื้อที่ ๒๒ ไร่ ๒ งาน ๗๘ ตารางวา ที่ดินโฉนดเลขที่ ๒๖๖๗๖ เนื้อที่ ๒๐ ไร่ ๙.๒ ตารางวา ที่ดินโฉนดเลขที่ ๒๖๖๘๒ เนื้อที่ ๓๒ ไร่ ๒ งาน ๑๑ ตารางวาและที่ดินโฉนดเลขที่ ๒๖๘๗๑ เนื้อที่ ๒๖ ไร่ ๓ งาน ๗.๖ ตารางวา ข้อ ๒ ผู้จะขายตกลงจะขายและผู้จะซื้อตกลงจะซื้อที่ดินดังกล่าวในข้อ ๑ โดยเป็นการซื้อขายตามจำนวนเนื้อที่ดินที่เป็นจริงในราคาไร่ละ ๑๙๐,๐๐๐ บาท รวมเป็นเงิน ๑๙,๓๘๐,๐๐๐ บาท เป็นข้อสัญญาที่กำหนดจำนวนเนื้อที่ดินแต่ละแปลงและราคาที่ดินต่อไร่ไว้ชัดเจน แสดงให้เห็นเจตนาของโจทก์และจำเลยชัดแจ้งว่ามีความประสงค์จะซื้อขายที่ดินกันตามจำนวนเนื้อที่ดินที่แท้จริง มิใช่เป็นการซื้อขายตามจำนวนเนื้อที่ในโฉนดที่ดินหรือขายเหมาแปลง ดังนั้น เนื้อที่ดินแต่ละแปลงตามที่ระบุในสัญญาจะซื้อจะขายที่ดินจึงเป็นสาระสำคัญของสัญญา แม้ตามสัญญาจะซื้อจะขายที่ดินมิได้กำหนดว่าจะต้องมีการรังวัดที่ดินก่อน ก็ไม่มีผลทำให้การซื้อขายที่ดินดังกล่าวกลับเป็นการซื้อขายตามจำนวนเนื้อที่ในโฉนดที่ดินไปได้ โจทก์ซึ่งรับโอนกรรมสิทธิ์ที่ดินชอบที่จะรังวัดตรวจสอบเนื้อที่ดินว่ามีจำนวนเนื้อที่ครบตามที่ระบุในสัญญาจะซื้อจะขายที่ดินหรือไม่

แต่ตามพระราชบัญญัติประกันชีวิต พ.ศ. ๒๕๓๕ มาตรา ๗๐/๑ บัญญัติให้บริษัทประกันชีวิต ต้องร่วมรับผิดชอบกับตัวแทนประกันชีวิตต่อความเสียหายที่ตัวแทนประกันชีวิตนั้นได้ก่อขึ้นจากการกระทำการเป็นตัวแทนประกันชีวิตของบริษัท โจทก์ที่ ๑ จึงเป็นผู้ทรงแคชเชียร์เช็คคพิพาท โดยชอบด้วยกฎหมายมีอำนาจฟ้องจำเลยทั้งสาม

โจทก์ที่ ๒ ถึงที่ ๗ เป็นผู้ซื้อแคชเชียร์เช็คจากธนาคารผู้ออกเช็คมิได้เป็นผู้ทรงแคชเชียร์เช็คคพิพาท จึงมิใช่เจ้าของอันแท้จริงแห่งเช็คคนนั้นตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา ๑๐๐๐ ที่จะมีอำนาจฟ้องจำเลยที่ ๑ ให้รับผิดชอบใช้เงินตามแคชเชียร์เช็คคพิพาท

โจทก์ที่ ๑ เป็นผู้ทรงแคชเชียร์เช็คคพิพาทขีดคร่อมพร้อมกับมีข้อความว่า "A/C Payee Only" ในช่องขีดคร่อมซึ่งมีความหมายทำนองเดียวกับ "เปลี่ยนมือไม่ได้" หรือ "ห้ามเปลี่ยนมือ" ตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา ๙๙๕ การที่จำเลยที่ ๑ ซึ่งเป็นผู้มีวิชาชีพประกอบการธนาคารเรียกเก็บเงินตามแคชเชียร์เช็คคพิพาทไปเข้าบัญชีของจำเลยที่ ๓ ทั้งที่ต้องนำเงินตามแคชเชียร์เช็คคพิพาทเข้าบัญชีของโจทก์ที่ ๑ เท่านั้น ต้องถือว่าจำเลยที่ ๑ กระทำการโดยประมาทเลินเล่อ เป็นกระทำละเมิดต่อโจทก์

โจทก์ที่ ๑ เป็นผู้ทรงเช็คคพิพาทขีดคร่อมและมีข้อความว่า "A/C Payee Only" มีความหมายทำนองเดียวกับ "เปลี่ยนมือไม่ได้" หรือ "ห้ามเปลี่ยนมือ" และมีอำนาจฟ้องธนาคารจำเลยที่ ๑ ที่ต้องนำเช็คคพิพาทเข้าบัญชีของโจทก์ที่ ๑ เท่านั้น แต่นำเข้าบัญชีของจำเลยที่ ๓ ซึ่งเป็นการละเมิดต่อโจทก์ที่ ๑ จำเลยที่ ๑ ต้องชดใช้ค่าเสียหายให้โจทก์ที่ ๑ และต้องถือว่าวันที่จำเลยที่ ๑ สามารถเรียกเก็บเงินและนำเงินเข้าบัญชีของจำเลยที่ ๓ เป็นเวลาที่มีการกระทำละเมิดต่อโจทก์ที่ ๑ ที่โจทก์ที่ ๑ มีสิทธิเริ่มคิดดอกเบี้ยเป็นต้นไป

คำถาม ทำพินัยกรรมยกทรัพย์สินเกินกว่าส่วนของตนให้แก่ผู้รับพินัยกรรม พินัยกรรมเป็นโมฆะหรือไม่ และผู้รับพินัยกรรมซึ่งเป็นทายาทจะถูกกำจัดมิให้รับมรดกหรือไม่

คำตอบ มีคำพิพากษาฎีกาวินิจฉัยไว้ดังนี้

คำพิพากษาฎีกาที่ ๕๑๔๓/๒๕๖๓ ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา ๑๖๔๖ ได้วางหลักการในการทำพินัยกรรมของบุคคลไว้ว่า "บุคคลใดจะแสดงเจตนาโดยพินัยกรรมกำหนดการเผื่อตายในเรื่องทรัพย์สินของตนเอง หรือในการต่าง ๆ อันจะให้เกิดเป็นผลบังคับได้ตามกฎหมายเมื่อตนตายก็ได้" ซึ่งบทบัญญัติแห่งมาตรานี้มีความหมายชัดเจนว่าบุคคลจะทำพินัยกรรมกำหนดการเผื่อตายได้ก็แต่เฉพาะทรัพย์สินของตนเองเท่านั้น โดยไม่อาจทำพินัยกรรมกำหนดการเผื่อตาย ในทรัพย์สินของผู้อื่นได้

สิ่งปลูกสร้างพร้อมที่ดินพิพาทตามโฉนดที่ดินเลขที่ ๕๐๗๘ เป็นกรรมสิทธิ์รวมที่ ก. และ ส. ได้มาในระหว่างอยู่กินฉันสามีภริยากันโดยไม่ได้จดทะเบียนสมรสและมีส่วนแบ่ง

เท่ากันคนละครึ่ง ก. จึงมีอำนาจที่จะจำหน่ายจ่ายโอนสิ่งปลูกสร้างพร้อมที่ดินพิพาทได้แต่เฉพาะส่วนของตนตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา ๑๓๖๑ วรรคหนึ่ง โดยเมื่อ ส. ถึงแก่ความตาย สิ่งปลูกสร้างพร้อมที่ดินพิพาทในส่วนของ ส. ย่อมถือเป็นสินส่วนตัวของ ส. ที่เป็นมรดกตกทอดแก่ทายาทโดยธรรมของ ส. ดังนี้ การที่ ก. ทำพินัยกรรมยกสิ่งปลูกสร้าง พร้อมที่ดินพิพาททั้งแปลงให้แก่จำเลยผู้เดียว จึงเป็นกรณีที่ ก. ทำพินัยกรรมยกทรัพย์สินเกินกว่าส่วนของตนให้แก่จำเลยซึ่ง ก. ไม่มีอำนาจกระทำได้ โดยพินัยกรรมหรือข้อกำหนดพินัยกรรมที่มีเนื้อหาเช่นนี้ไม่มีบทบัญญัติของกฎหมายระบุให้เป็นโมฆะหรือเสียเปล่าไปแต่มีผลให้ทรัพย์สินมรดกตามพินัยกรรมตกให้แก่จำเลยเพียงตามส่วนของ ก. ผู้ทำพินัยกรรมเท่านั้น

ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา ๑๖๐๕ วรรคหนึ่ง และมาตรา ๑๖๐๖ (๔) ได้วางหลักเกณฑ์ไว้สรุปความได้ว่า ทายาทคนใดยกย้ายหรือปิดบังทรัพย์สินมรดกเท่าส่วนที่ตนจะได้หรือมากกว่านั้นโดยฉ้อฉลหรือรู้อยู่ว่าตนทำให้เสื่อมประโยชน์ของทายาทคนอื่น ทายาทคนนั้นต้องถูกจำกัดมิให้ได้มรดกเฉพาะส่วนที่ได้ยกย้ายหรือปิดบัง หรือต้องถูกจำกัดมิให้ได้มรดกเลยแล้วแต่กรณี หรือหากบุคคลใดฉ้อฉลหรือข่มขู่ให้เจ้ามรดกทำหรือเพิกถอนหรือเปลี่ยนแปลงพินัยกรรมแต่บางส่วนหรือทั้งหมดซึ่งเกี่ยวกับทรัพย์สินมรดก หรือไม่ให้การกระทำการดังกล่าว บุคคลนั้นต้องถูกจำกัดมิให้รับมรดกฐานเป็นผู้ไม่สมควร

ก. เจ้ามรดกทำพินัยกรรม ยกสิ่งปลูกสร้างพร้อมที่ดินพิพาททั้งแปลงให้แก่จำเลยผู้เดียวโดยถูกต้องตามแบบของกฎหมายด้วยความประสงค์อันแท้จริงของ ก. เอง โดยจำเลยมิได้กระทำการยกย้ายหรือปิดบังทรัพย์สินมรดก ทั้งมิได้ฉ้อฉลหรือข่มขู่ให้ ก. ทำพินัยกรรมเกี่ยวกับทรัพย์สินมรดกนั้นในประการใด แม้ ก. จะทำพินัยกรรมยกทรัพย์สินเกินกว่าส่วนของตนให้แก่จำเลย แต่กรณีก็เป็นเรื่องที่ ก. กระทำไปโดยขาดความรู้ความเข้าใจในข้อเท็จจริงและข้อกฎหมายเกี่ยวกับทรัพย์สินที่ ก. และ ส. ได้มาในระหว่างอยู่กินฉันสามีภริยากันโดยไม่ได้จดทะเบียนสมรส เมื่อจำเลยมิได้กระทำการฝ่าฝืนต่อบทบัญญัติมาตรา ๑๖๐๕ วรรคหนึ่ง และมาตรา ๑๖๐๖ (๔) และนอกจากนี้จำเลยยังเป็นผู้รับพินัยกรรม ซึ่ง ก. ได้ทำพินัยกรรมยกทรัพย์สินให้เฉพาะสิ่งเฉพาะอย่างหรือทรัพย์สินที่ระบุตัวทรัพย์สินได้ชัดเจนแน่นอน ได้แก่ สิ่งปลูกสร้าง พร้อมที่ดินพิพาทตามโฉนดที่ดินเลขที่ ๕๐๗๘ อันเป็นไปตามหลักเกณฑ์ของมาตรา ๑๖๐๕ วรรคสอง จำเลยจึงไม่อยู่ในสถานะที่จะต้องถูกจำกัดมิให้รับมรดก

นายประเสริฐ เสียงสุทธิวงศ์
บรรณาธิการ